

מרדכי שומרון*

תהליך היווצרות הפרי

ראשי פרקים:

- א. פיקעי פריחה.
- ב. פרח פתוח.
- ג. האבקה.
- ד. נפילת עלי הכותרת.
- ה. הגדלת נפח השחלה.

* אגרונום במכון התורה והארץ. הרצאתו ניתנה ביום העיון ב"היכל שלמה" ברקע לשיעור של מרה"ר יעקב אריאל – "מהי חנטה".

כל הצמחים שברא רבונו של עולם הם צמחים הנותנים בדיכ פירות. יש פרי הראוי למאכל אדם ויש פרי אשר אינו ראוי למאכל אדם. יש פירות גדולים כאבטיח ודלעת ויש פירות קטנים, אשר אינם נראים במבט שטחי. הפרי נוצר מהפרח במשך מספר שלבים. נתאר לקמן את תהליך היווצרות הפרי מהצצת הפרח על העץ ועד המצב שהפרי בשל.

א. פקעי פריחה

הפרח סגור ועטוף בעלי גביע, לאחר זמן מה הפרח נפתח.

ב. פרח פתוח

הפרח נפתח ב־90 מעלות, ובעת אפשר להבחין בכל חלקי הפרח. הפרח מורכב ממספר חלקים: עוקץ, עלי גביע, עלי כותרת, אבקנים, עמוד עלי ושחלה.

1. עוקץ

החלק המחבר את הפרח לעץ.

2. עלי גביע

מספר עלים בודדים וקצרים, אשר בד"כ אינם מתפתחים הנמצאים בתחתית הפרח. צבעם ירוק או חום. תפקידם לעטוף את הפרח לפני פתיחתו ולהגן עליו.

3. עלי כותרת

כשאנו מדברים על פרח, אנו מתכוונים בד"כ לעלי הכותרת היפים והגדולים. לכל פרח מספר שונה של עלי כותרת. בפרחי האפרסק יש בין 5 ל־7 עלי כותרת. בפרחי נוי יש הרבה עלי כותרת.

תפקידם למשוך את החרקים לביצוע פעולת האבקה. הקב"ה טבע בפרחים תכונות המושכות את החרקים אליהם.

מחקרים חדשים מצאו עורקים צבעונים מודגשים בתוך עלי הכותרת המושכים חרקים מסוימים לפרחים מסוימים. זה תחום רחב אשר נעשו בו מחקרים רבים ואפס קצהו של המחקר מראה על התאמה מושלמת בין חרקים מסוימים לצמחים מסוימים.

4. אבקנים

האבקנים נמצאים בתוך הפרח. בראש האבקנים נוצרת אבקה זכרית. החרקים או הרוח מעבירים אבקה זו לצלקת הנמצאת בראש עמוד העלי.

5. עמוד העלי

עמוד העלי נמצא במרכז הפרח. בתחתיתו נמצאת השחלה אשר ממנה נוצר הפרי. בראש העלי נמצאת הצלקת. כדי שיוצר פרי, על האבקנים להגיע לצלקת זו, כנזכר למעלה.

ג. האבקה

כשהפרח פתוח הוא בעצם מזמין חרקים שונים שיבואו אליו ויבצעו בו את פעולת האבקה. כשחרק נכנס לתוך הצמח הוא מעביר ללא כוונה את האבקה הנמצאת על האבקנים לצלקת.

ד. נפילת עלי הכותרת

הדבר הראשון הקורה בצמח לאחר ההאבקה הוא נפילת עלי הכותרת. (עלי הגביע ועמוד העלי עדין מחוברים). גרגר האבקה נובט על הצלקת ומגיע אל השחלה. שם נעשית פעולת ההפריה אשר בסיומה נוצר הפרי. אמנם הפרי במצב זה קטן מאוד ואפילו מקרוסקופי, בכל אופן הוא פרי.

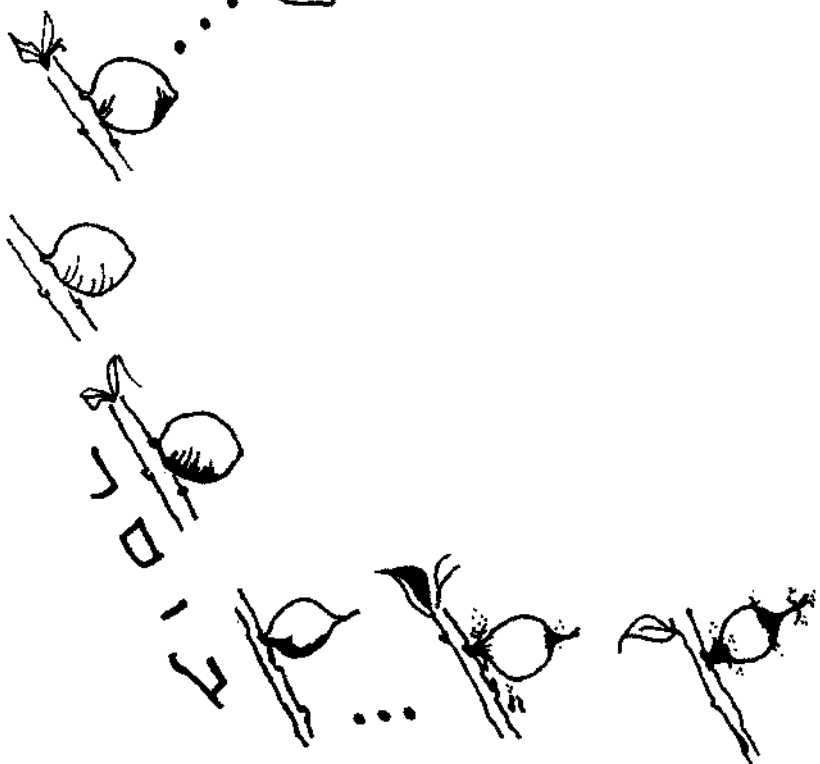
ה. הגדלת נפח השחלה

הגדלת נפח השחלה הוא תהליך התפתחות הפרי. בשלבים הראשונים אפשר לזהות עדיין את עמוד העלי ואת עלי הגביע אך בהמשך כשהפרי גדל יותר נושרים רוב חלקי הפרח. השמות המוכרים לנו מן ההלכה הם: חנטה, סמדר, בוסר ועונת המעשרות. אלו שלבים שונים בגידול נפח השחלה עד שהפרי מגיע לבשלות. יש להדגיש, אין מדובר כאן בתהליך פשוט, אלא בתהליכים רבים מאוד ומורכבים מאוד מבחינה פיסיקלית, מבחינה כימית ובודאי מבחינה הורמונלית עד אשר נוצר פרי הראוי למאכל.

שלביו התפתחות הפרי

עונת המעשרות

הפרי והגש

סמדר

